

INFORMACJA O STANIE BEZPIECZEŃSTWA SANITARNEGO POWIATU GRAJEWSKIEGO ZA ROK 2012

Panie Przewodniczący, Wysoka Rado.

Przedstawiam informację o stanie bezpieczeństwa sanitarnego powiatu grajewskiego za rok 2012. Informacja została opracowana na podstawie szczegółowej oceny stanu sanitarno – epidemiologicznego naszego powiatu, dokonanej przez pracowników Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Grajewie.

Państwowa Inspekcja Sanitarna wykonuje swoje zadania poprzez sprawowanie bieżącego i zapobiegawczego nadzoru sanitarnego. Szczególny nacisk kładzie na nadzór nad warunkami epidemiologicznymi, zdrowotnymi żywności, żywienia i przedmiotów użytku, higieny pracy, higieny komunalnej, higieny procesów nauczania, wychowania, wypoczynku i rekreacji. Skala realnych i potencjalnych zagrożeń decyduje o tym, jakie czynniki środowiskowe powinny być przedmiotem systematycznego nadzoru i wynikających z nich działań profilaktycznych.

W 2012 roku nadzorem objęto 826 obiektów, przeprowadzono 1196 kontroli. Wydano 239 decyzji merytorycznych i 229 decyzji płatniczych. Nałożono 32 mandaty karne na kwotę 4450 zł.

1. Ocena stanu sanitarnego obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku

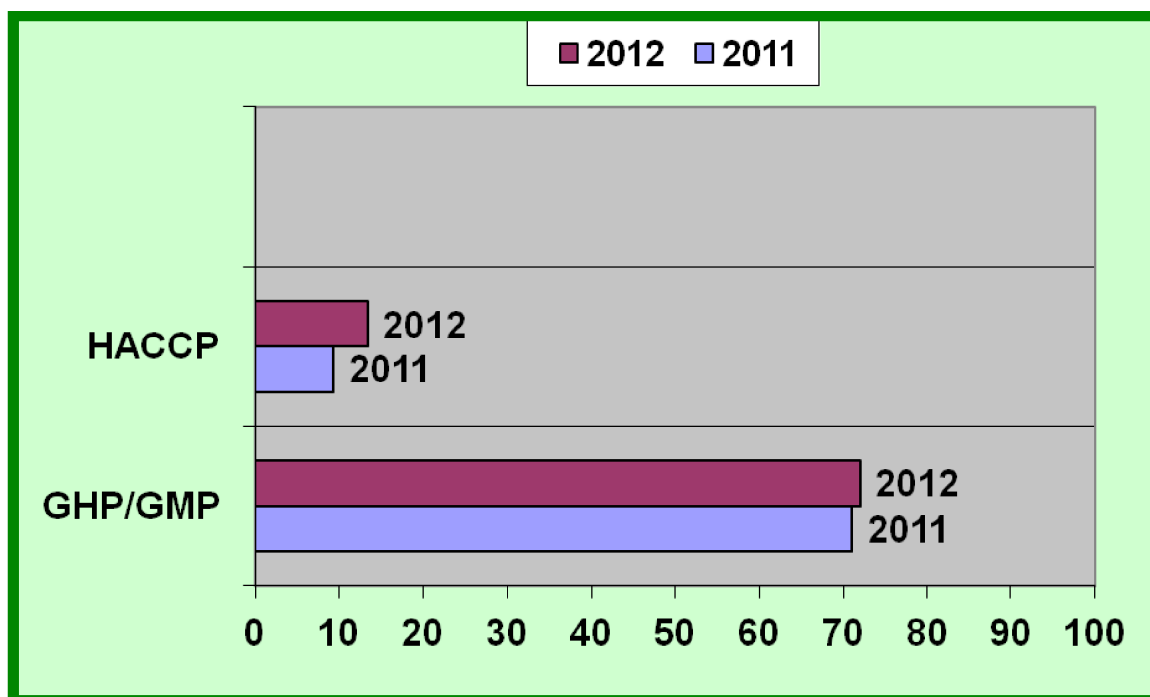

Państwowa Inspekcja Sanitarna powiatu grajewskiego w roku 2012 obejmowała nadzorem 495 prowadzących działalność zakładów żywności, żywienia i przedmiotów użytku.

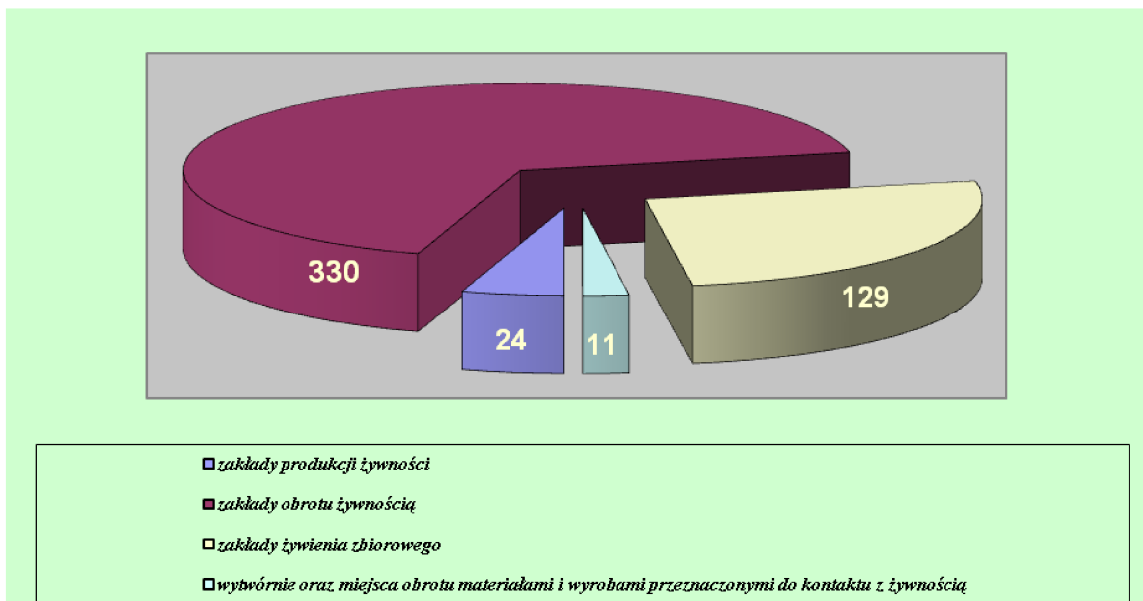
W roku 2012 zatwierdzono 66 zakładów, w tym 1 automat do lodów, 1 piekarnię, 1 zakład przemysłu zbożowo-młynarskiego, 33 zakłady obrotu żywnością (28 sklepów, 8 obiektów ruchomych i tymczasowych, 1 środek transportu) oraz 26 zakładów żywienia zbiorowego, w tym 16 zakładów żywienia otwartego, 1 stołówkę w domach wczasowych, 4 stołówki szkolne, 4 zakłady usług kateringowych, 1 inny zakład żywienia zbiorowego.

W wyniku prowadzonego nadzoru stwierdzono, iż **269** zakładów posiada wdrożone zasady GHP/GMP, natomiast **50** - system HACCP.

Odsetek zakładów z wdrożonymi systemami GHP/GMP oraz HACCP w porównaniu do roku 2012

Struktura zakładów objętych nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej powiatu grajewskiego prowadzących działalność w 2012 roku.

Spośród obiektów ujętych w rejestrze zakładów podlegających Państwowej Inspekcji Sanitarnej skontrolowano łącznie 372 zakłady. Oceny wg jednolitych kryteriów ujętych w arkuszach oceny stanu sanitarnego dokonano w 307 obiektach, co stanowi 82,53% zakładów poddanych inspekcji.

Na podstawie ocen stanu sanitarnego dokonanych w oparciu o jednolite kryteria zawarte w ww. arkuszach nie stwierdzono obiektów niespełniających wymagań prawa, podobnie jak w roku 2012, tym nie mniej w części obiektów nadal stwierdzano nieprawidłowości stanowiące naruszenie przepisów prawa.

Spośród skontrolowanych zakładów produkcji żywności obiektami wykazującymi najwięcej nieprawidłowości były piekarnie. W ww. obiektach przeprowadzono w sumie 27 kontroli i rekontroli, w tym 8 kontroli interwencyjnych. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano 8 decyzji administracyjnych. Osoby winne zaniedbań ukarano grzywną w drodze mandatu karnego - nałożono 6 mandatów na łączną kwotę 950,00zł. Do właścicieli ww. grupy obiektów wystosowano wystąpienie w sprawie używania olejów mineralnych do konserwacji maszyn.

W grupie zakładów obrotu żywnością najczęściej stwierdzano nieprawidłowości w sklepach spożywczych. Państwowa Inspekcja Sanitarna w omawianej grupie obiektów przeprowadziła 388 kontroli i rekontroli, w tym 86 kontroli interwencyjnych. W celu wyegzekwowania od przedsiębiorców usunięcia stwierdzonych naruszeń prawa wydano 46 decyzji administracyjnych, w tym 1 dotyczącą zakazu wprowadzania produktu do obrotu. W toku działań kontrolnych nałożono 12 mandatów karnych na łączną kwotę 1250,00zł. Do właścicieli ww. grupy obiektów wystosowano 5 wystąpień, w tym w sprawie higieny sprzedaży, warunków wprowadzania napojów alkoholowych pochodzących z Czech o zawartości powyżej 20% alkoholu, wdrażania procedur opartych na zasadach HACCP oraz w sprawie nieprawidłowych wyników badań pobranych próbek.

W grupie zakładów żywienia zbiorowego najwięcej nieprawidłowości stwierdzano w zakładach żywienia zbiorowego otwartego. Pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej powiatu grajewskiego sprawując nadzór przeprowadzili w omawianej grupie obiektów 120 kontroli i rekontroli, w tym 18 interwencyjnych. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny wydał w sumie 23 decyzje administracyjne, w tym 1 dotyczącą przerwania działalności części zakładu oraz 1 dotyczącą zakazu wprowadzania do obrotu. Na osoby winne zaniedbań nałożono 9 grzywien w drodze mandatu karnego na łączną kwotę 1150,00zł. Wystosowano 2 wystąpienia dotyczące wdrażania procedur opartych na zasadach systemu HACCP oraz planowania i sposobu żywienia.

Do najczęściej stwierdzanych nieprawidłowości w zakładach sektora spożywczego skontrolowanych w roku 2012 należały:

- ✎ uchybienia w zakresie opracowania lub wdrożone procedur opartych na zasadach systemu HACCP;
- ✎ uchybienia w opracowaniu, wdrożeniu lub przestrzeganiu procedur GHP i GMP

Pracownicy Państwowej Powiatowej Inspekcji Sanitarnej oprócz kontroli kompleksowych przeprowadzonych z wykorzystaniem arkuszy oceny stanu sanitarnego dokonywali również nw. kontroli tematycznych, wycinkowych:

- Ocena prawidłowości znakowania środków spożywczych stosowanych jako surowiec w produkcji artykułów spożywczych i przyrządzaniu potraw oraz znakowania środków spożywczych wytwarzanych i wprowadzanych do obrotu, ze szczególnym uwzględnieniem prawidłowości znakowania środków spożywczych zawierających GMO, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, środków spożywczych wprowadzanych do obrotu luzem, w tym mięsa i przetworów mięsnych, wyrobów cukierniczych i ciastkarskich
- Ocena prawidłowości i skuteczności procesów mycia i dezynfekcji naczyń, sprzętu i rąk personelu
- Ocena higieny produkcji potraw (wyrobów gotowych), zachowania ciągłości łańcucha chłodniczego surowców, półproduktów i potraw (wyrobów gotowych)
- Ocena higieny obrotu artykułami spożywczymi, zachowania łańcucha chłodniczego oraz przestrzegania terminów przydatności do spożycia (dat minimalnej trwałości) wprowadzanej do obrotu żywności
- Ocena stopnia wdrożenia przez zakłady zasad GHP/GMP oraz procedur opartych na zasadach systemu HACCP
- Ocena higieny produkcji oraz jakości sposobu żywienia w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego
- Ocena przestrzegania warunków określonych w rozporządzeniach Parlamentu Europejskiego dotyczących żywności genetycznie zmodyfikowanej
- Ocena prawidłowości wprowadzania do obrotu suplementów diety, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego
- Ocena warunków stosowania i znakowania materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością
- Ocena warunków przechowywania środków spożywczych (surowców, półproduktów i wyrobów gotowych), ze szczególnym uwzględnieniem przestrzegania temperatur magazynowania oraz terminów przydatności do spożycia (dat minimalnej trwałości).

W związku z nieprawidłowościami stwierdzonymi podczas kontroli przeprowadzonych w roku 2012 łącznie wydano 92 decyzje administracyjne, nałożono 32 mandaty na łączną kwotę 4450 zł. Ponadto wystosowano 27 wystąpień do przedsiębiorców i kierownictwa zakładów.

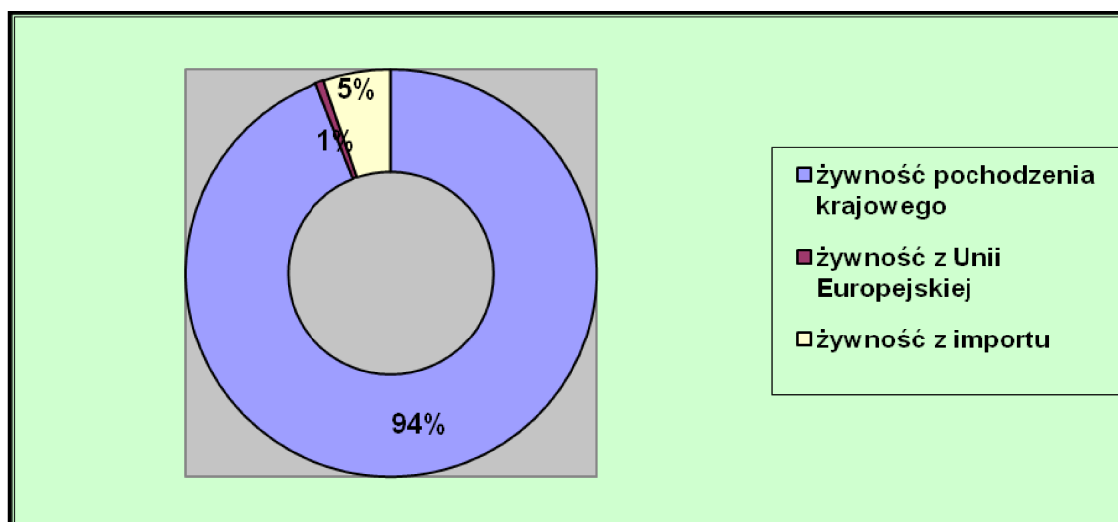
2. Ocena jakości zdrowotnej środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością produkowanych i wprowadzanych do obrotu na terenie powiatu grajewskiego.

W roku 2012 łącznie oceniono 187 próbek, w tym

151 próbek żywności, 5 próbek materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, 15 próbek sanitarnych oraz 16 próbek kosmetyków.

Struktura zbadanych próbek żywności ze względu na pochodzenie

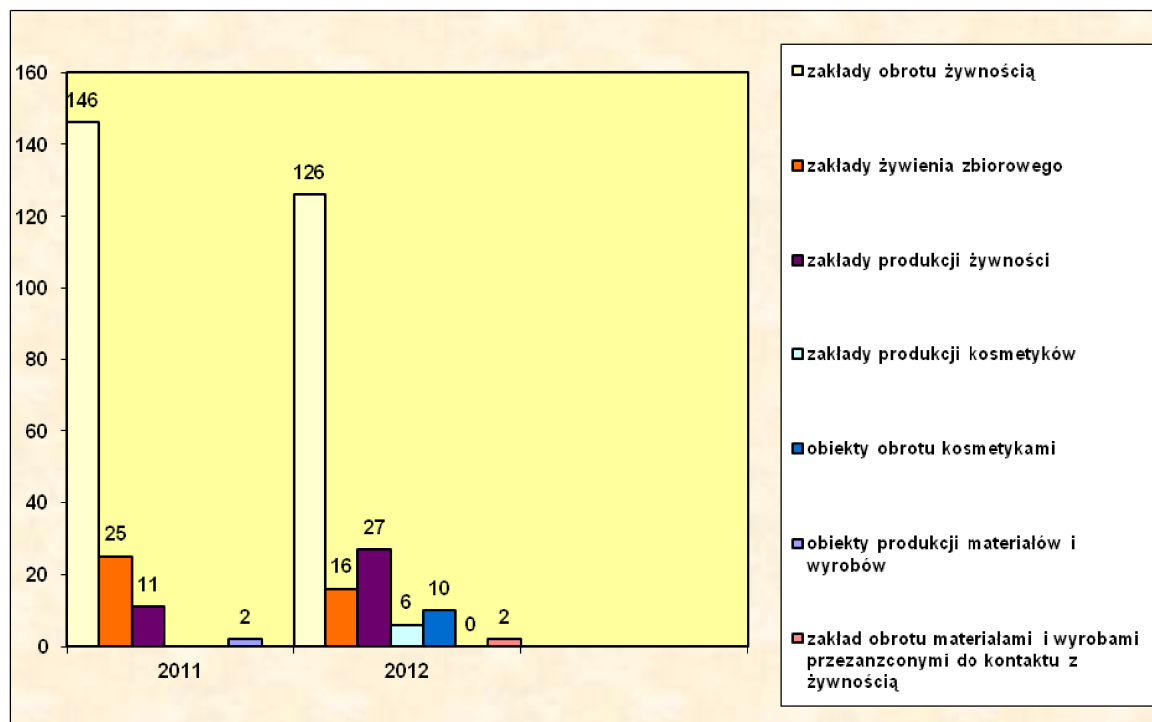

W zakładach produkcji żywności pobrano 27 próbek, w tym 21 próbek żywności i 6 próbek sanitarnych, zakwestionowano 1 próbkę sanitarną z uwagi na obecność szkodników zbożowo-mącznych; w zakładach obrotu żywnością pobrano 126 próbek, w tym 114 próbek żywności krajowej, 1 próbkę żywności z UE, 8 próbek żywności z importu, 3 próby materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz 3 wymazy sanitarne. Ze względu na niewłaściwe cechy organoleptyczne zakwestionowano 1 próbkę wyrobów ciastkarskich z kremem, a ze względu na niezgodne z przepisami znakowanie zakwestionowano 1 próbkę z ww. asortymentu, 1 próbkę środka specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz 1 próbkę suplementów diety.

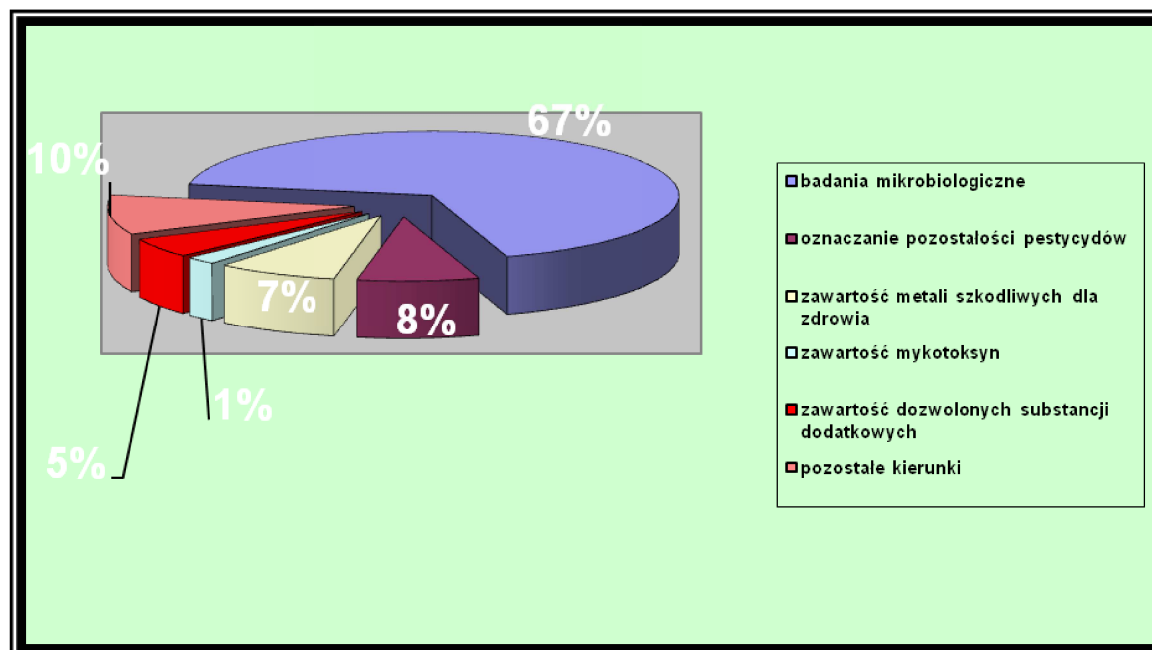
W zakładach żywienia zbiorowego pobrano 16 próbek, w tym 10 próbek żywności pochodzenia krajowego oraz 6 próbek sanitarnych, zakwestionowano 5 próbek żywności ze względu na zawyżoną liczbę bakterii z rodzaju *enterobacteriaceae*, w obiektach obrotu materiałami i wyrobami pobrano 2 próbki materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością; w wytwórni kosmetyków pobrano 6 próbek kosmetyków oraz w zakładach obrotu kosmetykami pobrano 10 próbek kosmetyków.

Szczegółowe informacje odnośnie zbadanych asortymentów i kierunków badań przedstawiono na nw. wykresach

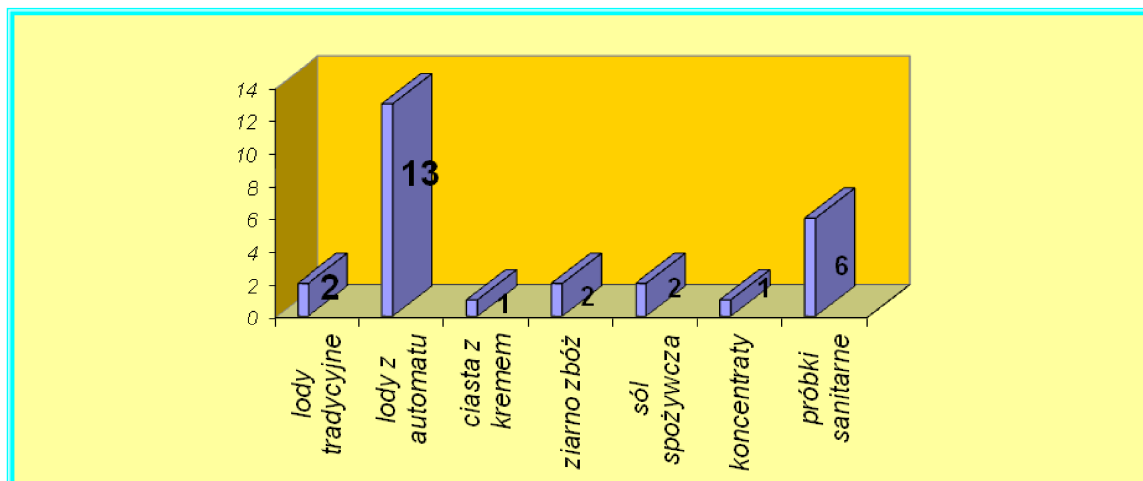
Liczba próbek pobranych w poszczególnych grupach obiektów w roku 2012 i 2011:

Struktura zbadanych w 2012 roku próbek żywności ze względu na kierunek badań

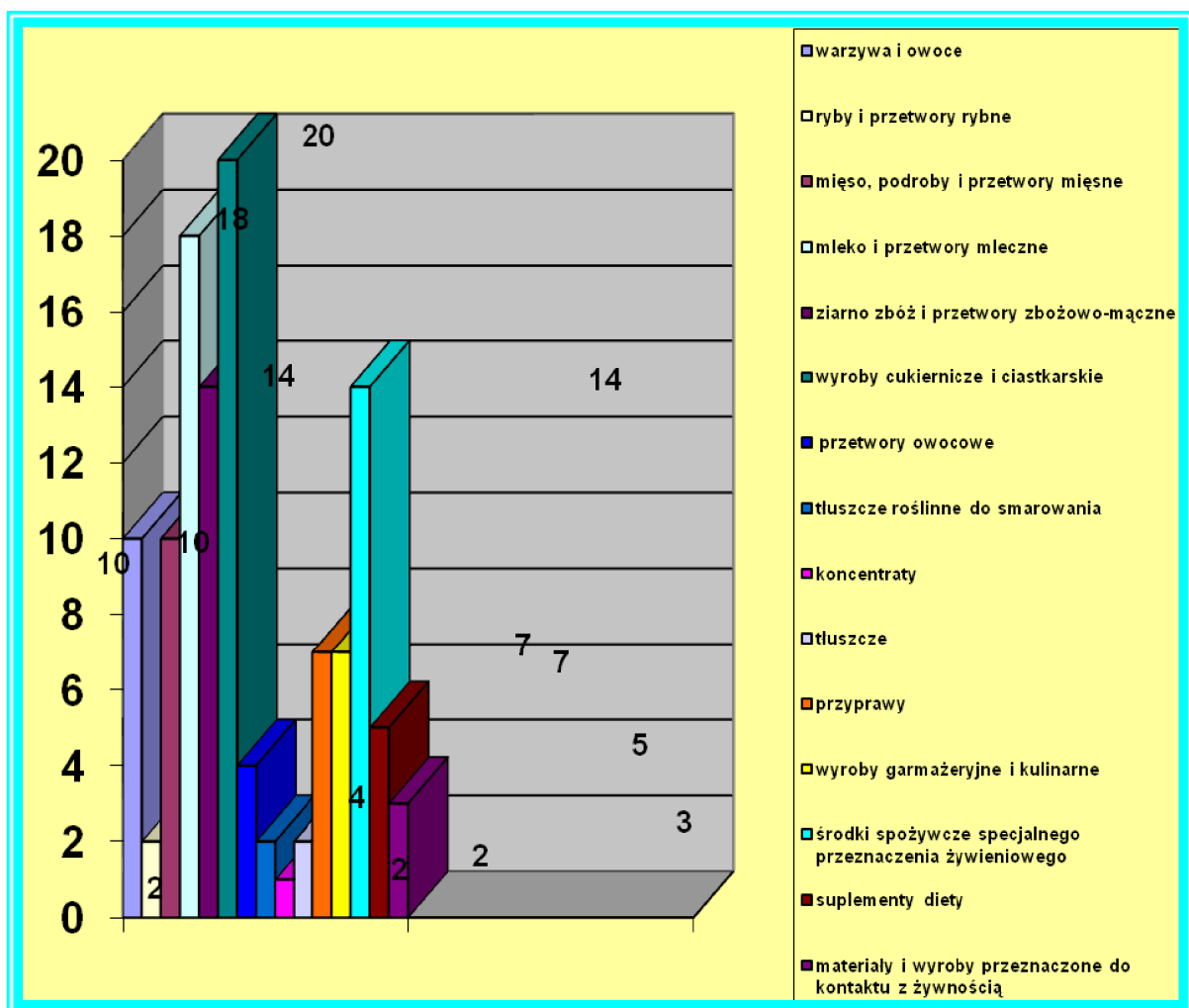

Liczba i asortyment próbek pobieranych w zakładach produkcji żywności w roku 2012

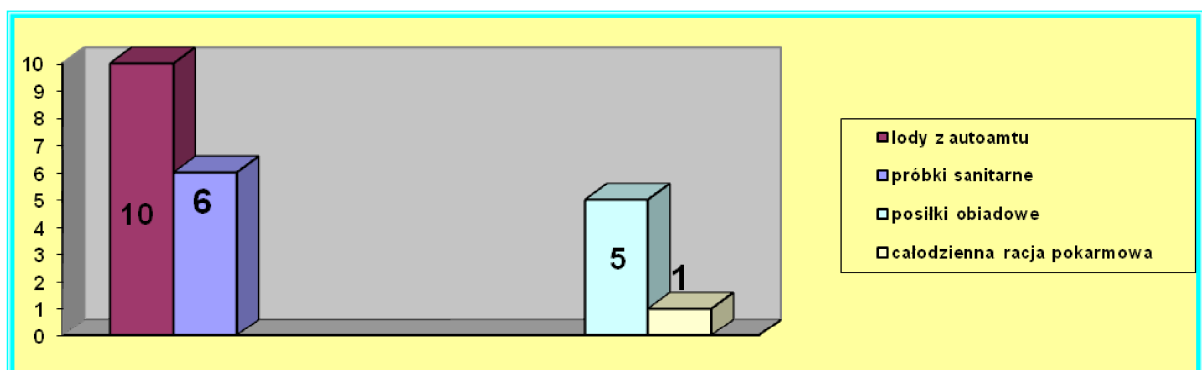

Liczba i asortyment próbek pobieranych w zakładach obrotu żywnością w roku 2012

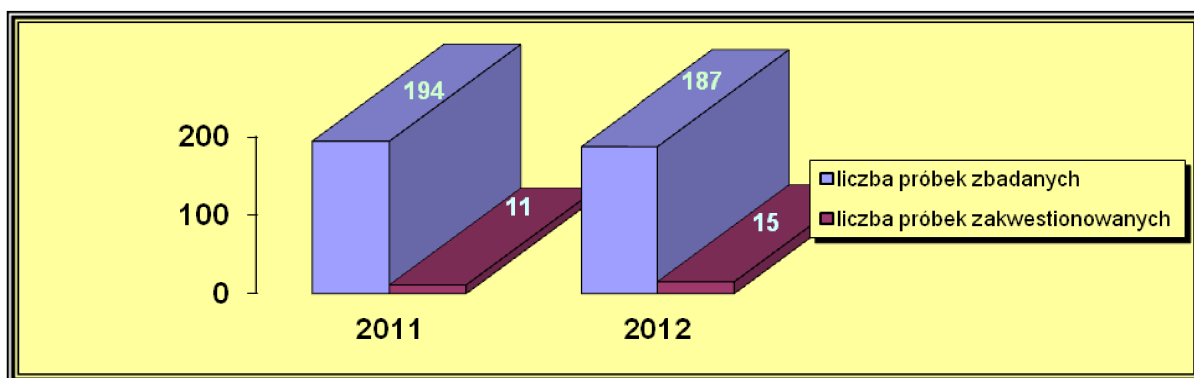

Liczba i asortyment próbek pobranych w zakładach żywienia zbiorowego w roku 2012

Liczba zbadanych próbek i próbek kwestionowanych ze względu na naruszenie przepisów prawa żywnościowego w stosunku do roku 2012

III. Nadzór nad jakością zdrowotną produktów z importu wwożonych na teren powiatu grajewskiego.

W 2012 r. do Państwowego Powiatowego Inspektora w Grajewie wpłynął 1 wniosek o dokonanie granicznej kontroli sanitarnej wyrobu przeznaczonego do kontaktu z żywnością od importera wirówek do mleka. W związku z powyższym pracownicy Sekcji HŻŻiPU przeprowadzili kontrolę w miejscu docelowego przeznaczenia i sporządzili protokół kontroli przywożonej z zagranicy partii produktów. Wydano „Świadectwo spełnienia wymagań zdrowotnych przez materiał lub wyrób przeznaczony do kontaktu z żywnością przekraczający granicę”.

IV. Ocena sposobu żywienia w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego.

W 2012 roku badaniami sposobu żywienia objęto 33 obiekty żywienia zbiorowego zamkniętego, co stanowi 84,62% ogółu tego typu zakładów ujętych w ewidencji (w 2011r. 31 obiektów, co stanowiło 88,57%). Ocenę sposobu i jakości żywienia przeprowadzono w:

- 3 domach wczasowych,
- 1 domu pomocy społecznej,
- 19 stołówkach szkolnych,
- 3 stołówkach na koloniach i obozach,

- 5 przedszkolach,
- 2 zakładach usług cateringowych.

W 2012r. laboratoryjnie oceniono 5 próbek posiłków obiadowych, w tym 2 próbki pobrane w stołówkach w domach wczasowych, 1 próbkę pobraną w domach pomocy społecznej z żywieniem w systemie cateringowym, 1 próbkę pobraną w stołówce szkolnej, 1 w przedszkolu z żywieniem cateringowym oraz w zakładzie usług cateringowych 1 próbkę całodiennej racji pokarmowej przeznaczoną dla pacjentów Szpitala Ogólnego w Grajewie.

Wyniki badań próbek posiłków i racji pokarmowej wykazały niezgodności z zasadami racjonalnego żywienia, tj. we wszystkich próbkach stwierdzono zawyżoną zawartość soli. Wyniki badań racji pokarmowej wykazały, że otrzymana na drodze analizy chemicznej zawartość białka i tłuszczu w całodiennej racji pokarmowej mieści się w dopuszczalnej granicy odchyleń od obliczeń teoretycznych sporządzonych na podstawie danych z raportów magazynowych. Wyniki badań próbek posiłków obiadowych pobranych w stołówkach domów wczasowych, domu opieki społecznej i w stołówce szkolnej wykazały duże odstępstwa w stosunku do wartości deklarowanych obliczonych na podstawie danych z raportów magazynowych dla zawartości białka i tłuszczu, a w stołówce w przedszkolu duże odstępstwa dla oznaczonej zawartości białka.

Ocenę żywienia pacjentów Szpitala Ogólnego w Grajewie przeprowadzono także na podstawie analizy zestawienia dekadowego produktów wykorzystanych do przyrządzania potraw przez firmę cateringową w okresie od 13.10.2012 do 22.10.2012r.

W ocenianej dekadzie wartość energetyczna oraz zawartość wapnia, żelaza oraz witaminy C były zgodne z zalecaną normą żywienia. Stwierdzono zawyżony udział tłuszczu w dostarczaniu energii (wyliczony udział energii z tłuszczu wyniósł 32, 26%, podczas gdy zgodnie z zaleceniami nie powinien przekroczyć 30%).

Na podstawie analizy zestawienia dekadowego produktów wykorzystanych do przyrządzenia potraw oceniono także jakość żywienia dzieci w przedszkolu należącym do Zespołu Szkolno Przedszkolnego w Rajgrodzie. W ocenianej dekadzie wartość energetyczna oraz zawartość witaminy C, żelaza i wapnia były niezgodne z zaleceniami (za niskie, tj. przekraczające dopuszczalne odchylenia +/-10%).

W 2012 r. oceniono 40 jadłospisów, zakwestionowano 10, co stanowi 25,00 % ogółu zbadanych (w 2011r. – 12,82%). Najczęściej przyczyną kwestionowania była zbyt

mała ilość lub brak dodatków owocowo-warzywnych, jak również brak urozmaicenia potraw.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami w zakresie sposobu żywienia wystosowano do osób odpowiedzialnych za organizację żywienia, dyrektorów lub właścicieli kontrolowanych zakładów 13 wystąpień, w których m.in. wskazano na skutki stwierdzanych nieprawidłowości dla rozwoju i zdrowia, przypomniano znaczenie racjonalnego żywienia dla zdrowia człowieka oraz wskazywano na konieczność podjęcia działań celem usunięcia stwierdzanych nieprawidłowości.

V. Działalność administracyjna i represyjna będąca wynikiem urzędowych kontroli żywności na przestrzeni lat 2010-2012

Rok	Ilość obiektów ewidencji	Ilość przeprowadzonych kontroli	Ilość wydanych decyzji	Ilość mandatów	Suma mandatów
2012	495	683	92	32	4450
2011	456	417	102	31	4300
2010	413	569	91	32	3800

VI. Wnioski

1. W roku 2012 nie stwierdzono obiektów ocenionych na podstawie jednolitych kryteriów zawartych w arkuszach oceny stanu sanitarnego jako niezgodne z wymaganiami, jednak nadal w obiektach żywności i żywienia stwierdza się nieprawidłowości stanowiące

naruszenie przepisów prawnych. W związku z powyższym konieczna jest kontynuacja działań mających na celu mobilizację przedsiębiorców do poprawy sytuacji w powyższym zakresie, a także konsekwentne egzekwowanie od przedsiębiorców nakładanych obowiązków prawa żywnościowego.

2. W porównaniu do roku 2012 stwierdzono wzrost o 2,97 % odsetka kwestionowanych środków spożywczych produkowanych i wprowadzanych do obrotu na terenie powiatu grajewskiego, co wskazuje na konieczność kontynuowania działań w powyższym zakresie

3. Nie stwierdzono znaczących zmian w zakresie wdrażania systemów jakości w nadzorowanych zakładach żywności i żywienia (w stosunku do roku 2011 odsetek

zakładów spełniających zasady GHP nieznacznie się zwiększył, natomiast stwierdzono nieznaczny spadek zakładów spełniających zasady GMP). Stwierdzono wzrost zakładów z wdrożonymi procedurami opartymi na zasadach HACCP. Jednakże pomimo, iż liczba obiektów, w których działają systemy samokontroli wzrasta, to odsetek w każdej z grup zaniżają zakłady posiadające sformalizowany i opisany system kontroli zagrożeń, który jednak nie jest stosowany w praktyce. Pewna część zakładów nie wykazuje ponadto postępów w implementacji procedur opartych na zasadach HACCP, co tłumaczy wciąż wysoki odsetek obiektów, które są „w trakcie” wdrażania systemów samokontroli. W części zakładów system HACCP wdrażany jest w oparciu o poradnik. Konieczne jest kontynuowanie działań w powyższym zakresie.

4. Stwierdzono obniżenie jakości sposobu żywienia w placówkach zlokalizowanych na terenie powiatu grajewskiego o czym świadczy znaczne zwiększenie odsetka kwestionowanych jadłospisów. Szczególnie niepokojący jest fakt, iż stwierdzane nieprawidłowości w znacznym stopniu dotyczyły żywienia dzieci i młodzieży. W związku z powyższym konieczne jest kontynuowanie intensywnych działań mobilizujących osoby odpowiedzialne w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego do zapewnienia racjonalnego żywienia, jak również kontynuowanie działań edukacyjnych w tym temacie kierowanych do osób zajmujących się organizacją żywienia.

EPIDEMIOLOGIA

Ocena placówek ochrony zdrowia w zakresie stanu sanitarno-technicznego, przestrzegania reżimu p/epidemicznego, wykonawstwa szczepień ochronnych i zapobiegania chorobom zakaźnym.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Grajewie na terenie powiatu grajewskiego sprawuje nadzór bieżący nad stanem sanitarno – technicznym w placówkach ochrony zdrowia podczas którego uwzględniane są zagadnienia dotyczące m. in.:

- wymagań jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia zakładu opieki zdrowotnej,

- oceny procedur dezynfekcyjnych i sterylizacyjnych, sprzątania i czystości bieżącej pomieszczeń,
- postępowania z odpadami medycznymi w miejscu ich powstania,
- dezynsekcji i deratyzacji.

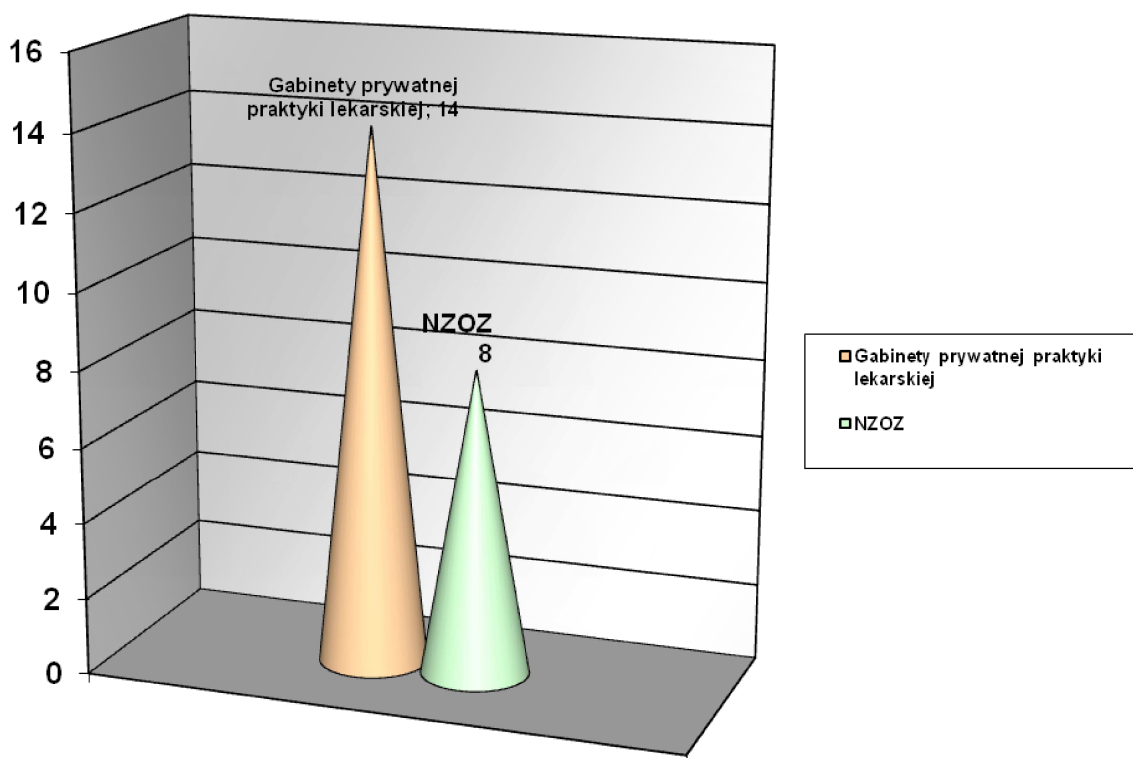
W ubiegłym roku w rejestrze było 45 placówki ochrony zdrowia. Skontrolowano wszystkie zakłady opieki zdrowotnej: gabinety indywidualnej, specjalistycznej praktyki lekarskiej oraz inne obiekty świadczące usługi medyczne. Łącznie przeprowadzono 81 kontroli sanitarnych, w czasie których sporządzono 81 protokołów z kontroli sanitarnej.

Stan sanitarno – techniczny placówek ochrony zdrowia jest dobry, przestrzegane są obowiązujące procedury sanitarne; postępowanie z odpadami niebezpiecznymi w miejscu wytwarzania i przechowywania jest prawidłowe.

Placówki ochrony zdrowia wyposażone są w 22 urządzenia sterylizacyjne – autoklawy. W czasie kontroli z zakresu reżimu p/epidemicznego i kompleksowych sprawdzano dokumentację (rejestry, wyniki) z wewnętrznej kontroli procesów sterylizacji prowadzonych w placówkach ochrony zdrowia wyposażonych w sprzęt do sterylizacji.

W placówkach medycznych na terenie powiatu grajewskiego wewnętrzna kontrola procesów sterylizacji prowadzona jest na bieżąco, nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

Rozmieszczenie urządzeń w placówkach ochrony zdrowia w 2012 roku

W placówkach medycznych wykonujących usługi medyczne na terenie powiatu grajewskiego znajduje się odpowiednia do zakresu świadczeń ilość urządzeń do sterylizacji.

W 2012r. podczas przeprowadzanych kontroli z zakresu reżimu p/epidemicznego na podstawie wyników kontroli wewnętrznej nie stwierdzono zakwestionowanych procesów sterylizacji.

Choroby zakaźne

Na terenie powiatu grajewskiego sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych w 2012r. była stabilna. Największy wzrost zachorowań odnotowuje się w przypadku grypy – 1699 zachorowania, w stosunku do ubiegłego roku liczba zachorowań zwiększyła się 30- krotnie. W występowaniu niektórych chorób takich jak: salmonelloza i płonica obserwujemy niewielki wzrost w porównaniu do poprzedniego roku. W przypadku zachorowań na ospę wietrzną odnotowuje się znaczny spadek liczby zachorowań w stosunku do roku 2011 natomiast ilość zachorowań na boreliozę utrzymuje się na zbliżonym poziomie. W 2012 roku zostało zgłoszone 345 zachorowań w tym 162 nie wymagało opracowania epidemiologicznego. W ciągu całego roku opracowano 183 ogniska epidemiologiczne.

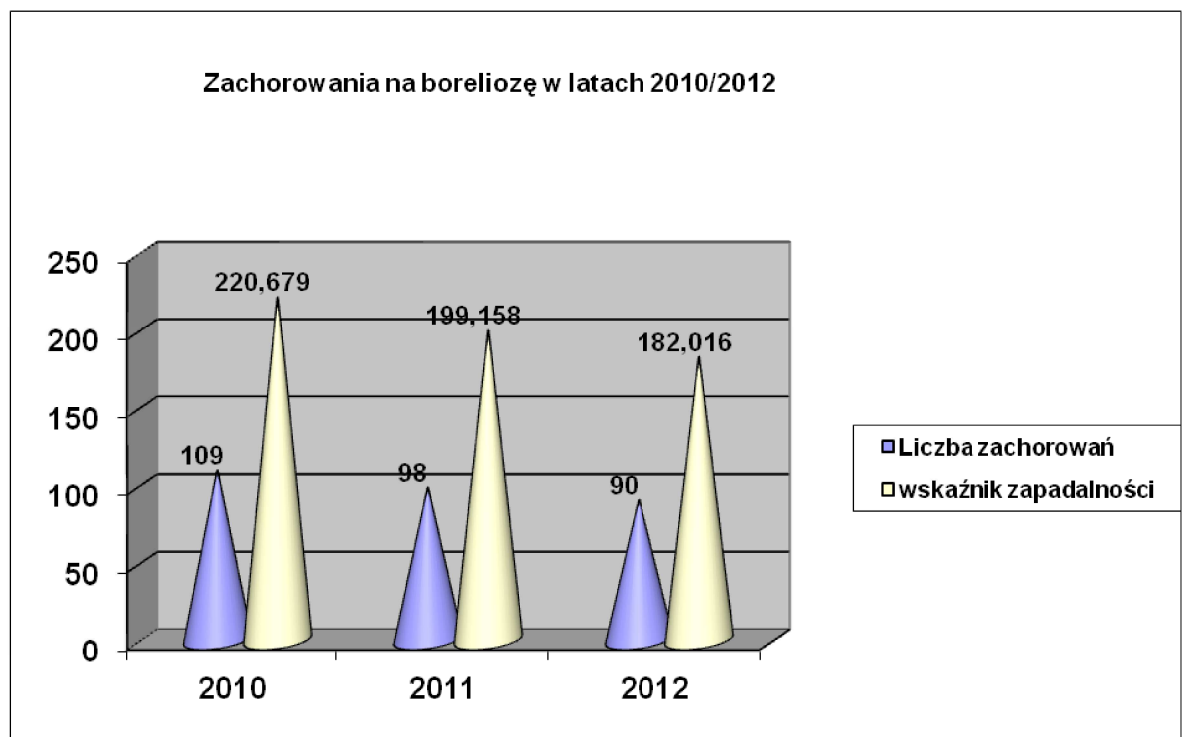
SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA Z TERENU POWIATOWEJ STACJI

Lp	Jednostka chorobowa	Zachorowania	Wskaźnik zapadalności
1.	Salmonellozy zatrucia pokarmowe	16	32,358
2.	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe(ogółem) wywołane przez E. coli biegunkotwórczą	6	12,134
3.	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe (ogółem) u dzieci do lat 2	3	6,067
4.	Lamblioza (giardioza)	2	4,044
5.	Wirusowe zakażenia jelitowe (ogółem) wywołane przez rotawirusy	31	62,694
6.	Wirusowe zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2	20	40,448
7.	Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	1	2,022
8.	Płonica (szkarlatyna)	15	30,336
9.	Borelioza z Lyme	90	182,016
10.	Styczność i narażenie na wściekliznę/ potrzeba szczepień	9	18,201
11.	Wirusowe zapalenie opon mózgowych enterowirusowe	1	2,022
12.	Ospa wietrzna	100	202,240
13.	Zapalenie opon mózgowych inne i nie określone	2	4,044
14.	Grypa	Ogółem – 1699 0-4 – 465 5-14 – 537 15-64-602 65>95	3,436
			940,419
			1,086
			1,217
			192,128

1. Zachorowalność na boreliozę w latach 2010/ 2012

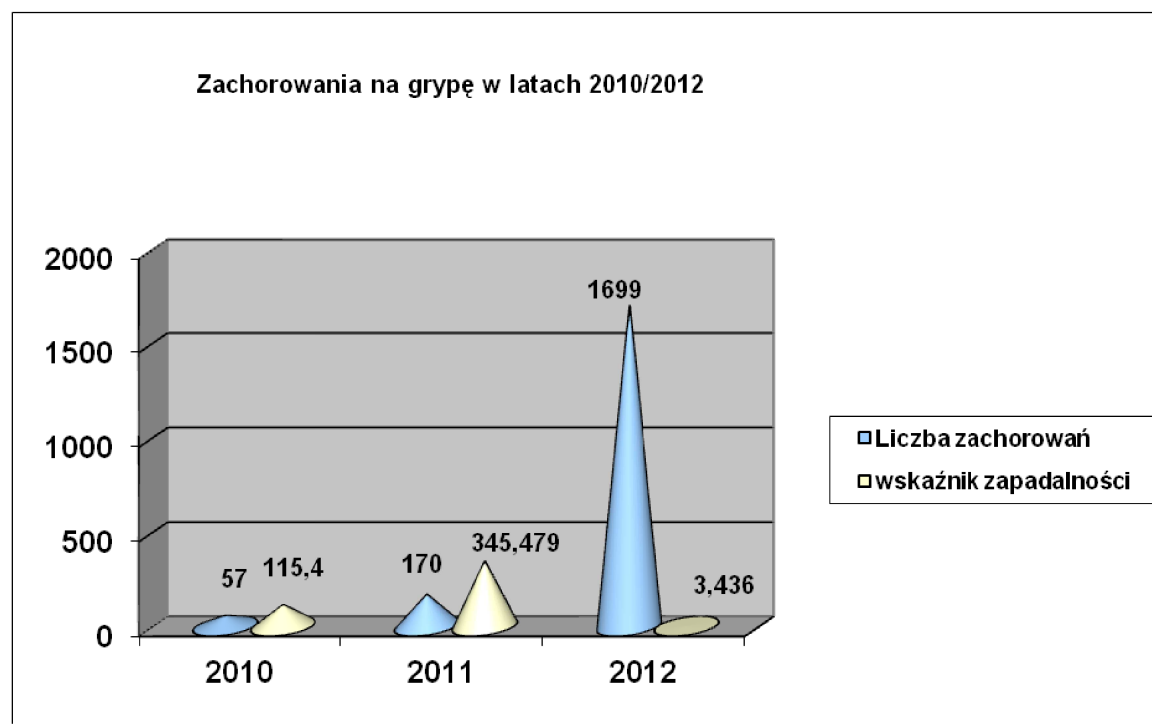
rok	Liczba zachorowań	Wskaźnik zapadalności na 100 tys. mieszkańców
2010	109	220,679
2011	98	199,158
2012	90	182,016

Powiat grajewski jest terenem endemicznym dla boreliozy, zachorowania są związane z istnieniem terenów przyrodniczych, w których krążą przenoszące zakażenia kleszcze, w 2012r. możemy zaobserwować spadek zachorowań na boreliozę w stosunku do 2010 roku.

2. Zachorowalność na grypę w latach 2010/2012

rok	Liczba zachorowań	Wskaźnik zapadalności na 100 tys. mieszkańców
2010	57	115,40
2011	170	345,479
2012	1699	3,436

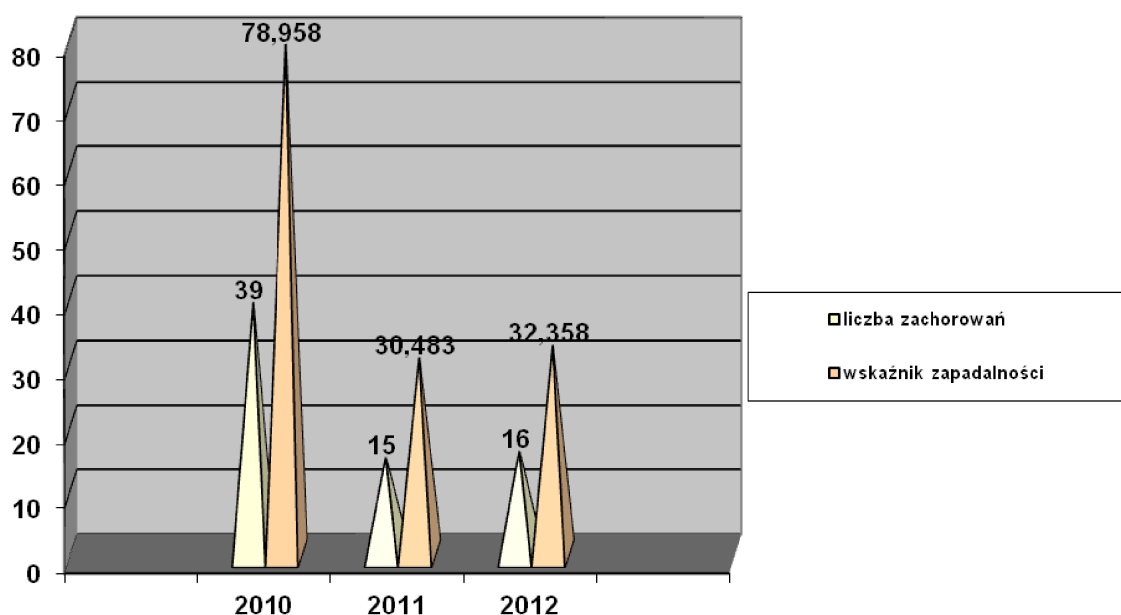
Na podstawie przedstawionego wykresu możemy stwierdzić, iż w 2012r. wystąpił gwałtowny wzrost zachorowań na grypę, wzmożoną zachorowalność odnotowano w okresie od listopada do marca. W ciągu całego roku nie zarejestrowano ani jednego przypadku zachorowania na grypę wywołaną wirusem AH1N1.

Według MZ - 54 sprawozdania rocznego ze szczepień ochronnych za rok 2012 na terenie powiatu grajewskiego zaszczepiło się p/grypie sezonowej 915 osób w różnych przedziałach wiekowych.

3. Zachorowalność na Salmonellozy – zatrucia pokarmowe w latach 2010/ 2012

rok	Liczba zachorowań	Wskaźnik zapadalności na 100 tys. mieszkańców
2010	39	78,958
2011	15	30,483
2012	16	32,358

Zachorowania na Salmonellozy - zatrucia pokarmowe w latach 2010/2012

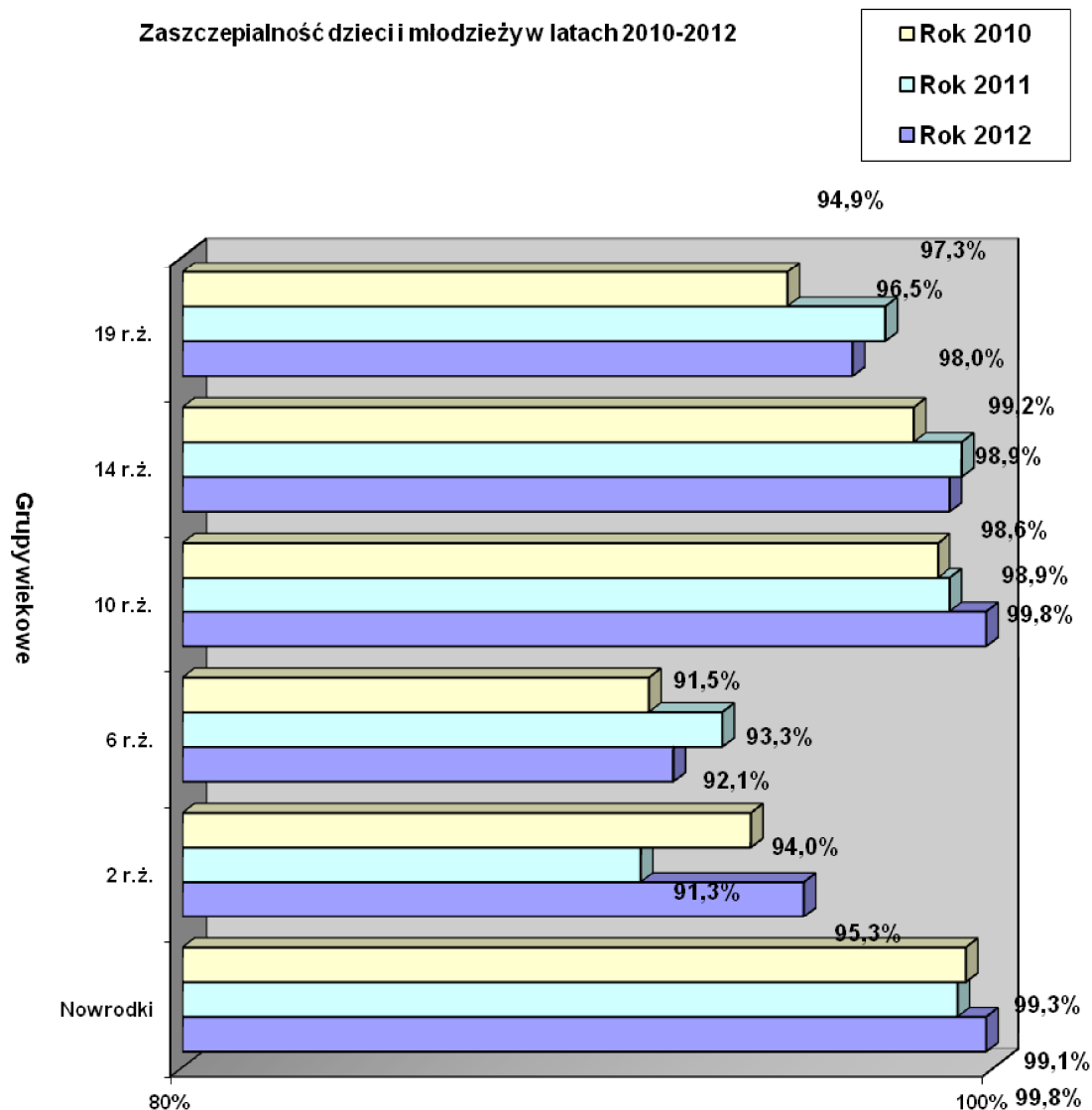

Na przestrzeni 3 lat obserwuje się znaczny spadek zachorowań na zakażenia wywołane pałeczkami *Salmonella*; ilość zachorowań w 2012r jest porównywalna do roku poprzedniego, wiek osób zakażonych waha się od 2 r.ż. do 63 roku życia. Wśród tych zachorowań nie wystąpiły rodzinne ani zbiorowe ogniska zatruc pokarmowych

Ocena wykonawstwa szczepień ochronnych

Na terenie powiatu grajewskiego znajduje się 19 punktów szczepień. W 2012 roku przeprowadzono ogółem 24 kontrole. Szczepienia ochronne w 2012 roku były realizowane zgodnie z aktualnym Programem Szczepień Ochronnych, objęto nimi 3460 dzieci i młodzieży szkolnej (dane wg sprawozdania MZ-54 za 2012r.). Na terenie powiatu grajewskiego w 2012r. nie wystąpił żaden odczyn poszczepienny.

Zaszczepialność dzieci i młodzieży w latach 2010-2012

Wyniki procentowe

HIGIENA KOMUNALNA

Ocena zaopatrzenia ludności powiatu grajewskiego w wodę do spożycia za rok 2012.

W powiecie grajewskim źródłem zaopatrzenia w wodę ludności są wody podziemne. Dokonana ocena jakości wód podziemnych wskazuje, że jakość jej w większości ujęć dla zbadanych parametrów mieści się w klasie II- IV.

W powiecie grajewskim zamieszkuje 49 446 mieszkańców z czego 43 994 osoby korzystają z wody z 14 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę nadzorowanych przez PSSE Grajewo i 3 wodociągów nadzorowanych przez PSSE Kolno, PSSE Mońki ,PSSE Łomża

W gminie Wąsosz: 362 osoby korzystały z wodociągu Gnatowo ,

W gminie Radziłów: 50 osób korzysta z wody z wodociągu Nowa Kubra,

W gminie Grajewo : 58 osób korzysta z wody z wodociągu Zalesie oraz 150 osób korzysta z wody z wodociągu Osowiec.

Wszystkie wodociągi objęte były monitoringiem kontrolnym i przeglądowym. Próby wody do badań pobierane były w ustalonych stałych miejscach poboru z częstotliwością zależną od wielkości produkcji wody. Pobrano 63 próby wody w ramach monitoringu kontrolnego oraz 12 prób w ramach monitoringu przeglądowego.

Z wody wodociągowej o niekwestionowanej jakości wody na koniec 2012r. korzystało 41 627 osób tj.94,6%

Z wody wodociągowej o kwestionowanej jakości wody na koniec 2012r. korzystały 2 373 osoby osób tj.5,4 %

Z kwestionowanej jakości wody w różnych okresach w ciągu roku 2012 korzystało 6387 osób tj.14,5 %

Nadal wśród najczęstszych przyczyn kwestionowania wody były ponadnormatywne przekroczenia parametrów: mangan, żelazo, mętność, barwa, amonowy jon, zapach
W trakcie roku 2012 stwierdzono przekroczenia parametrów mikrobiologicznych w 1 z nadzorowanych wodociągów.

Nazwa wodociągu	Przekroczony parametr/ czas trwania przekroczeń	Przyczyna zanieczyszczenia
Niedźwiadna	liczba bakterii gr.coli/-12 dni	przyczyna nieznana

Zestawienie liczby ludności korzystającej z wody wodociągowej do liczby ludności zamieszkującej miasto/gminę

Miasto	Gmina	Nazwa wodociągu	Liczba ludności korzystającej z wody wodociągowej	Liczba ludności zamieszkującej
Grajewo		Grajewo	21 013	22 455
Szczuczyn		Szczuczyn	3421	3523
Rajgród		Rajgród	1173	1669
	Szczuczyn	Szczuczyn	2822	2962
		Niedźwiadna		
		Wólka		
	Rajgród	Rajgród	1948	3818
	Wąsosz	Zalesie	3826	3954
		Ławsk		
		Wąsosz		
	Radziłów	Słucz	5024	5024
		Radziłów		
		Święcienin		
		Łoje Awissa		
	Grajewo	Białaszewo	4767	6041
		Wojewodzin		

89% mieszkańców powiatu grajewskiego korzysta z wody z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia

Miasto Grajewo – 93,5 % ludności

Miasto Szczuczyn – 97,1% ludności

Miasto Rajgród – 70,2% ludności

Gmina Grajewo – 78,6% ludności / na 51 miejscowości 49 zwodociągowanych – 96%

Gmina Szczuczyn – 95,2% ludności /na 31 miejscowości 31 zwodociągowanych – 100%

Gmina Rajgród – 51% ludności / na 34 miejscowości 27 zwodociągowane – 79,4%

Gmina Radziłów – 100%ludności / na 34 miejscowości 34 zwodociągowane - 100%

Gmina Wąsosz – 96,7 % ludności / na 17 miejscowości 17 zwodociągowanych – 100

Wykaz producentów wody zaopatrujących ludność na terenie powiatu grajewskiego

1. Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Grajewie/**wodociąg Grajewo/**
2. Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rajgrodzie/**wodociąg Rajgród/**
3. Gminny Zakład Komunalny w Wierzbowie /**wodociąg Wojewodzin i Białaszewo/**
4. Zakład Komunalny w Radziłowie/**wodociąg Radziłów, Słucz, Łoje Awissa, Święcienin/**
5. Wielobranżowe Przedsiębiorstwo Komunalne w Szczuczynie Spółka zo.o –
/wodociąg Szczuczyn, Niedźwiadna, Wólka/
6. Wodociąg Wiejskie sp.zo.o w Łomży/**wodociąg Wąsosz, Zalesie, Ławsk/**

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Grajewie w celu uzyskania poprawy jakości wody wydał 11 decyzji /w tym 5 zmieniających termin/ .

Nie wydano decyzji unieruchamiających wodociągi - zakazujących korzystania z wody dostarczanej ludności

Wystosowano 2 wystąpienia / dot. jakości wody w wod. Grajewo oraz stanu tech. SUW Słucz/

Komunikatów o pogorszeniu jakości wody nie wydano. W wydanych ocenach jakości wody do Władz Miast i Gmin wnoszono o informowanie mieszkańców o jakości wody do spożycia zgodnie z art. 12 ust. 1 i ust. 2 Ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków (Dz.U z 2006 r. Nr 123 poz. 858)

W 2012 r. wydano 48 ocen jakości wody /okresowe i obszarowe/. Właściciele wodociągów informują mieszkańców korzystających z wody wodociągowej o jej jakości poprzez umieszczenie powyższych ocen na tablicach ogłoszeń w swoich urzędach oraz na stronach BIP.

Zgodnie z obowiązującymi wymaganiami zawartymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U z 2007 r. Nr 61 poz. 417 z późn. zm.) przedsiębiorstwa wodociągowo – kanalizacyjne realizowały kontrolę wewnętrzną poprzez :

- Wyznaczenie stałych punktów czerpalnych służących do pobierania próbek wody
- Ustalenie częstotliwości badań , zgodnie z załącznikiem nr 6 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U z 2007 r. Nr 61 poz. 417 z późn. zm.) w porozumieniu z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Grajewie
- Przeprowadzenie badania w zakresie monitoringu kontrolnego i przeglądowego.

O pogorszeniu się jakości wody informowano Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Grajewie telefonicznie i pisemnie. Następnie podejmowano działania

mające na celu poprawę jakości wody.

Efektem prowadzonego monitoringu jakości wody , było szybkie stwierdzenie ewentualnych odchyłeń parametrów, a co za tym idzie podjęcie szybkich działań zmierzających do poprawy jej jakości przez administratorów lub prowadzenie postępowania administracyjnego przez PSSE Grajewo.

Uzyskano poprawę jakości wody w ciągu roku : poprzez intensywne płukanie sieci, dezynfekcję, wymianę sprzężarek. drobne prace modernizacyjne.

W efekcie prowadzonego postępowania administracyjnego jakość wody powinna ulec poprawie w :

1.Wodociąg Białaszewo- planowana jest wymiana urządzeń uzdatniających, bądź zmiana sposobu uzdatniania, modernizacja SUW

2.Wodociąg Niedźwiadna - planowana jest wymiana urządzeń uzdatniających, bądź zmiana sposobu uzdatniania, modernizacja SUW

Ocena stanu sanitarnego obiektów użyteczności publicznej z zakresu higieny komunalnej

Na terenie powiatu grajewskiego kontroli stanu sanitarno-technicznego podlegały następujące obiekty: placówki służby zdrowia , domy pomocy społecznej, obiekty wczasowo- turystyczne, zakłady fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej, dworzec autobusowy i poczekalnia i przystanek PKS, stacja PKP, ustęp publiczny, przystań żeglarska, tereny rekreacyjne , kino, domy kultury, obiekty świadczące usługi noclegowe i gospodarstwa agroturystyczne, obiekty sportowe, domy przedpogrzebowe, pole namiotowe, stacje paliw, cmentarze oraz środki transportu publicznego (autobusy).

W ewidencji w 2012r było 131 obiektów użyteczności publicznej z czego zostało skontrolowanych 126 obiektów (trzy obiekty nie prowadziły działalności w 2012r i w dwóch obiektach nie dokonano kontroli). Na terenach miejskich w ewidencji są 104 obiekty, natomiast na wiejskich terenach jest 27 obiektów.

Na terenach miejskich skontrolowano 99 obiektów, co stanowi 95,2% obiektów w ewidencji natomiast na terenach wiejskich skontrolowano 26 obiektów co stanowi 96,3 % obiektów będących w ewidencji. Jako złe-z naruszeniami zostały zakwalifikowane obiekty na terenie miejskim (zakład fryzjerski, zakład odnowy biologicznej, Stacja paliw oraz Dom Dziennego Pobytu). Po usunięciu naruszeń obiekty oceniono na koniec roku jako dobry.

Na terenie wiejskim stwierdzono nieprawidłowości w Ośrodku szkoleniowym WOPR w Tamie k/Rajgrodu.

Kolejną grupą obiektów nadzorowanych przez Sekcję Higieny Komunalnej jest grupa środków transportu – środki transportu do przewozu ludzi (autobusy) , środki

transportu sanitarnego (do przewozu ludzi chorych) oraz środki do przewozu zwłok i szczątków ludzkich. Skontrolowano 16 autobusów , 3 samochody do przewozu chorych oraz 4 samochodów do przewozu zwłok i szczątków ludzkich. Stan sanitarno- techniczny wszystkich środków transportu w trakcie kontroli był dobry.

W związku ze stwierdzeniem naruszeń w nadzorowanych obiektach PPIS w Grajewie wystawił 5 decyzji celem usunięcia stwierdzonych naruszeń .W związku z tym w ciągu 2012 roku poprawiono stan sanitarno-techniczny w 4 obiektach typu zakłady fryzjerskie, zakłady odnowy biologicznej, zakład kosmetyczny, stacja paliw oraz 1 obiekt noclegowy - ośrodek szkoleniowy na który wydano decyzję administracyjną z terminem wykonania do dnia 30.05.2013r.

Przed rozpoczęciem sezonu „Lato 2012” PPIS w Grajewie wystąpił do władz administracyjnych , właścicieli , administratorów i zarządzających o odpowiednie pod względem sanitarnym przygotowanie terenów i obiektów.

W wystąpieniach do władz administracyjnych oraz właścicieli terenów przeznaczonych do zabawy dla dzieci wyposażonych w piaskownice, zawarto informacje na temat zagrożeń zakażenia dzieci pasożytami rozwijającymi się w piasku zanieczyszczonym odchodami ptaków i zwierząt domowych. Nadzorem objęto 14 piaskownic.

Dokonano oceny stanu sanitarnego obiektów użyteczności publicznej w aspekcie przygotowań do EURO 2012.

W związku z nowelizacją ustawy z dnia 18 lipca 2001r Prawo wodne (zmiany wprowadzone ustawą z dnia 4 marca 2010r o zmianie ustawy – Prawo wodne (Dz.U. z 2010r. Nr 44,poz.253) w zakresie organizacji i prowadzenia nadzoru nad kąpieliskami i miejscami wykorzystywanymi do kąpieli, w roku 2012 nie zarejestrowano kąpielisk. W ewidencji było 5 miejsc wykorzystywanych do kąpieli. Badania wody wykonywali organizatorzy tych miejsc (4) przy ośrodkach wypoczynkowych w Rajgrodzie oraz jedno służące do użytku publicznego przy plaży miejskiej w Rajgrodzie – badanie wykonane przez władze miejskie.

Woda z miejsc wykorzystywanych do kąpieli wg dostarczonych przez organizatorów sprawozdań nadawała się do kąpieli przez cały sezon turystyczny

- przesyłano do Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w

Białymstoku raporty o jakości wody w miejscach wykorzystywanych do kąpieli .

- w okresie od czerwca 2012r do połowy września 2012r wydano 7 bieżących ocen jakości wody z miejsc wykorzystywanych do kąpieli.

HIGIENA DZIECI I MŁODZIEŻY

STAN SANITARNO-HIGIENICZNY PLACÓWEK NAUCZANIA I WYCHOWANIA NA TERENIE POWIATU GRAJEWSKIEGO W 2012 ROKU.

W 2012 roku pod nadzorem Higieny Dzieci i Młodzieży Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Grajewie na terenie powiatu grajewskiego było: 40 stałych obiektów oświatowo-wychowawczych (4 przedszkola, 7 innych form wychowania przedszkolnego, 18 szkół podstawowych samodzielnych, 5 szkół gimnazjalnych, 5 zespoły szkół ogólnokształcących /3 zespoły w skład których wchodzi: szkoła podstawowa + gimnazjum; 2 zespoły w skład których wchodzi przedszkole + szkoła podstawowa/; 1 placówka pracy pozaszkolnej - szkoła muzyczna) oraz 29 placówek wypoczynku dzieci i młodzieży.

W 2012r roku wykreślono z ewidencji (w związku z likwidacją przez organ prowadzący) Szkołę Podstawową w Żebrach i Szkołę Podstawową w Kędziorowie, zakończyły działalność 2 Punkty Przedszkolne: w Danówku i w Wierzbowie.

W 2012r dokonano 99 kontroli, wydano 14 decyzji administracyjnych (merytorycznych) /w tym 10 zmieniających termin wykonania/;

Warunki zdrowotne w placówkach nauczania i wychowania określano na podstawie oceny:

- bazy lokalowej w zakresie przygotowania do potrzeb tego typu placówek, zaopatrzenia w instalację: kanalizacyjną, wodociągową i wentylacyjną;
- stanu higieniczno-sanitarnego i technicznego obiektów;
- organizacji procesu nauczania w zakresie przestrzegania zasad higieny pracy umysłowej ucznia przy układaniu tygodniowych rozkładów zajęć oraz dostosowania mebli szkolnych do wzrostu uczniów zgodnie z zasadami ergonomii;
- zgodności gospodarki substancjami i preparatami chemicznymi w szkolnych pracowniach chemicznych z obowiązującymi przepisami prawa w tym zakresie;
- form prowadzonego dożywiania w szkołach;
- warunków do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego.

Baza lokalowa i stan sanitarno-techniczny placówek oświatowo-wychowawczych.

W wyniku prowadzonego nadzoru warunki sanitarno-higieniczne w obiektach ulegają systematycznej poprawie. Jednak w dalszym ciągu istnieją placówki działające w obiektach nie spełniających warunków do ich prawidłowego funkcjonowania.

PRZEDMIOT OCENY	ROK 2012	
	Liczba placówek	%
Liczba skontrolowanych obiektów stałych	40	100
Placówki w budynkach nieprzystosowanych	4	10%
Budynki w złym stanie technicznym	0	0
Budynki w złym stanie higienicznym	0	0
Placówki w budynkach bez wodociągów	0	0
Placówki w budynkach bez kanalizacji	0	0
Niewystarczająca liczba urządzeń ustępowych	1	2,5%
Korzystanie z ustępów zewnętrznych	0	0

W 2012r odnotowano poprawę warunków higienicznych i zdrowotnych w niżej wymienionych placówkach poprzez:

◀ przeprowadzono remonty bieżące polegające:

na malowaniu części pomieszczeń placówek:

- w 4 szkołach podstawowych
- w 3 gimnazjach
- w 3 zespołach szkół

na doprowadzeniu do należytego stanu technicznego podłóg w części pomieszczeń:

- w 1 szkole podstawowej
- w 2 zespołach szkół

◀ przeprowadzono remonty sanitariatów (malowanie pomieszczeń, wymiana urządzeń sanitarnych, wyłożenie ścian glazurą i posadzek terakotą) połączone z modernizacją podnoszącą ich standard :

- w 2 szkołach podstawowych
- w 2 gimnazjach
- w 2 zespołach szkół

◀ dokonano wymiany stolarki okiennej w części pomieszczeń:

- w 1 szkole podstawowej
- w 1 zespole szkół

◀ oddano do użytku nowo wybudowaną salę sportową z pełnym zapleczem przy Szkole Podstawowej w Wierzbowie

◀ Trwa rozbudowa Szkoły Podstawowej w Sulewie - Kownatach polegająca na dobudowie do istniejącego budynku pomieszczeń dydaktyczno-socjalnych i obsługi technicznej

Organizacja procesu nauczania.

Z punktu widzenia higieny osoby odpowiedzialne za kształtowanie środowiska powinny stworzyć warunki do prawidłowego rozwoju psychofizycznego ucznia. Jednak w dalszym ciągu stwierdza się, że przy ustalaniu tygodniowych rozkładów zajęć nie zawsze uwzględnia się zasady higieny pracy umysłowej ucznia.

Ocena warunków higieny procesów nauczania.

Rok	Umeblowanie pomieszczeń do nauki -ocena dostosowania mebli do wzrostu uczniów i przedszkolaków				Tygodniowe rozkłady zajęć -higieniczna ocena rozkładów zajęć lekcyjnych			
	Dostosowanie do wzrostu		Meble niedostosowane		Skontrolowano		Niewłaściwe	
	Liczba zbadanych stanowisk	Ilość placówek	Liczba uczniów	Ilość szkół	Oddziałów	Ilość szkół	W ilu oddziałach	Ilość szkół
2012	788	44	0	0	153	31	0	0

Gospodarka substancjami i preparatami chemicznymi.

Pod nadzorem PSSE w Grajewie znajdują się 2 pracownie chemiczne zlokalizowane w 2 gimnazjach wchodzących w skład zespołów szkół posiadające niebezpieczne substancje chemiczne i ich mieszaniny. Skontrolowane pracownie chemiczne posiadają aktualne spisy posiadanych niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin, ich karty charakterystyki. Niebezpieczne substancje chemiczne i ich mieszaniny są przechowywane i używane we właściwych warunkach.

Dożywianie uczniów.

Ze względu na długi okres pobytu w szkole, często wydłużony o czas dojazdu, spożywanie posiłku w szkole staje się koniecznością. Na podstawie danych liczbowych zebranych na temat dożywiania prowadzonego przez szkoły podstawowe (samodzielne i wchodzące w skład ZSO) oraz gimnazjalne (samodzielne i wchodzące w skład ZSO) ustalono, że z dożywiania skorzystało:

	posiłki dwudaniowe	posiłki jednodaniowe	śniadania	napój (mleko białe, mleko smakowe,)
2012r.	2278 uczniów	113 uczniów	414 uczniów	2825 uczniów

Infrastruktura do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w placówkach szkolnych.

Warunki do prowadzenia wychowania fizycznego w szkołach ulegają systematycznej poprawie, w 2012 roku oddano do użytku: nowo wybudowaną salę sportową z zapleczem przy Szkole Podstawowej w Wierzbowie.

Liczba placówek		Liczba placówek posiadających tylko:			Liczba placówek posiadających	
W ewidencji	skontrolowanych	salę gimnastyczną	salę rekreacyjną/ zastępczą	boisko sportowe	salę gimnastyczną z boiskiem	szkolny zespół sportowy
		0	0	7	9	12

Ocena przygotowania szkół do rozpoczęcia roku szkolnego 2012/2013.

Dokonano oceny stanu przygotowania szkół do rozpoczęcia nowego roku szkolnego.

Na 28 szkół w ewidencji skontrolowano 19. Podczas kontroli stwierdzono, że wszystkie skontrolowane placówki są przygotowane do rozpoczęcia nowego roku szkolnego. W czasie wakacji nie przeprowadzano remontów generalnych, przeprowadzono prace konserwatorskie i drobne remonty.

Ocena realizacji innych form wychowania przedszkolnego

Na terenie powiatu grajewskiego działało w 2012r. 7 innych form wychowania przedszkolnego. Wszystkie skontrolowano. Nie stwierdzono naruszeń.

Ocena stanu higieny procesu nauczania.

Przeprowadzono kontrolę kompleksową w 2 szkołach podstawowych - z zastosowaniem arkuszy ocen zawartych w „Poradniku do oceny higieny procesów nauczania - uczenia się w szkole podstawowej”. Sumy punktów uzyskanych z poszczególnych arkuszy kwalifikują skontrolowane szkoły jako dobrze dbającą o higienę procesu nauczania – uczenia. Wyniki oceny przesłano organom prowadzącym oceniane szkoły.

Wypoczynek letni dzieci i młodzieży

Wszystkie zgłoszone placówki wypoczynku zostały zakwalifikowane i skontrolowane kompleksowo.

Liczba placówek – 29 (wypoczynek zimowy - 3, wypoczynek letni - 26) ,
W trakcie trwania wypoczynku dokonano 29 kontroli.

Wszystkie skontrolowane placówki wypoczynku zapewniły opiekę wychowawczą i medyczną oraz właściwe warunki wypoczynku. Z wypoczynku letniego skorzystało 1248 uczestników, a z zimowego 72.

HIGIENA PRACY

1. Ocena stanu sanitarnego w zakładach pracy zlokalizowanych na terenie powiatu grajewskiego.

Głównym celem nadzoru sprawowanego przez pion higieny pracy Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest ustalenie rodzaju czynników szkodliwych i uciążliwych dla zdrowia człowieka, źródeł ich powstawania oraz stopniowa eliminacja ze środowiska pracy. Natomiast w przypadku braku takich możliwości znaczące ograniczenie ich wpływu na zdrowie zatrudnionych celem zapobieżenia powstawania chorób zawodowych i parazawodowych. W 2012 roku w ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej powiatu grajewskiego figurowało 150 zakładów, zatrudniających 2962 pracowników. Do kontroli ujęto 59 podmiotów, skontrolowano 58 zakładów (1 zakład został zlikwidowany), w których pracowało 2484osób. W 2012 roku przeprowadzono 61 kontroli sanitarnych.

1.1. Weryfikacja zagrożeń wywołanych czynnikami szkodliwymi dla zdrowia.

Weryfikacja zagrożeń czynnikami szkodliwymi dla zdrowia przeprowadzona na podstawie wyników pomiarów i analiz wykazała, że w warunkach tych czynników pracowało 1317 osób . Na terenie powiatu grajewskiego nie było zakładów, w których przekroczone są normatywy najwyższych dopuszczalnych stężeń pyłów i związków toksycznych (NDS) i najwyższych dopuszczalnych natężeń wibracji (NDN).

Był 1 zakład z przekroczonymi wartościami najwyższych dopuszczalnych natężeń hałasu (NDN) na jednym stanowisku pracy ,gdzie pracowało 15 osób.

1.2 Nadzór nad czynnikami rakotwórczymi.

W zakresie prowadzonego nadzoru nad realizacją przez pracodawców rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 24.07.2012 r w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej przeprowadzili 3 kontrole w 3 zakładach pracy, w których występują czynniki rakotwórcze. Podczas kontroli naruszeń nie stwierdzono i nie były wydawane decyzje.

1.3 Nadzór nad prekursorami kategorii 2 i 3, wynikający z nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu narkomani.

Na terenie powiatu grajewskiego w 2012r w ramach nadzoru nad przestrzeganiem przez pracodawców ustawy o przeciwdziałaniu narkomani przeprowadzono 9 kontroli w 9 zakładach, w których wprowadzano do obrotu i stosowano prekursory narkotyków. W 3 zakładach stwierdzono wprowadzanie do obrotu prekursorów kategorii 3. Prekursorów kat 2 nie stosuje się i nie wprowadza się. Podczas kontroli naruszeń nie stwierdzono i nie były wydawane decyzje.

1.4 Nadzór nad wprowadzaniem do obrotu produktów biobójczych.

Na terenie powiatu grajewskiego nie ma zakładów, które po raz pierwszy wprowadzają do obrotu produkty biobójcze. Zakłady, w których wprowadzane są do obrotu produkty biobójcze to sklepy. W 2012r przeprowadzono 4 kontrole w 4 zakładach , w których pracowało 25 osób. Podczas kontroli naruszeń nie stwierdzono i nie były wydawane decyzje.

1.5 Nadzór nad substancjami i preparatami chemicznymi w związku z wejściem w życie rozporządzenia REACH w celu zapewnienia swobodnego przepływu substancji chemicznych w ich postaci własnej lub jako składniki preparatów i w wyrobach.

Na terenie powiatu grajewskiego działalność prowadzi 1 producent (zakład produkujący detergent - płyn do mycia naczyń), 8 dystrybutorów oraz działają 25 podmioty stosujące substancje i preparaty chemiczne w działalności zawodowej. Skontrolowano 29 obiekty, w których przeprowadzono 31 kontroli. Podczas kontroli naruszeń nie stwierdzono i nie były wydawane decyzje.

1.6 Nadzór nad kontrolą przygotowania pracodawców pod kątem przestrzegania przepisów i zasad bhp podczas prac usuwania bądź zabezpieczania wyrobów zawierających azbest w ramach realizacji rządowego „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032”

Na terenie działania PSSE nie ma firm zajmujących się usuwaniem, zabezpieczaniem i transportem wyrobów zawierających azbest posiadających siedzibę na terenie powiatu grajewskiego. Do chwili obecnej do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Grajewie nie wpłynęło żadne zgłoszenie zamiaru wykonywania robót w powyższym zakresie. W dniu 09.01.2012 roku PPIS zwrócił się z prośbą do Starosty Powiatu

Grajewskiego, Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Grajewie, Burmistrza Szczuczyna, Burmistrza Miasta Grajewa, Burmistrza Rajgrodu oraz Wójta Gminy Grajewa, Wójta Gminy Radziłów, Wójta Gminy Wąsosz o poinformowanie o każdorazowej zgłoszonej przez uprawnione firmy rozbiórce związanej z usuwaniem azbestu. W związku z czym nie były przeprowadzane kontrole w tym zakresie.

1.7 Nadzór nad warunkami pracy i wypełnianiem przez pracodawców obowiązków wynikających z oceny ryzyka zawodowego pracowników zatrudnionych w warsztatach samochodowych

W 2012 roku skontrolowano 4 zakłady, w których wykonywane są prace związane z naprawą samochodów i przeprowadzono 4 kontrole sanitarne.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Grajewie wydał jedną decyzję w jednym zakładzie. Nakazy z decyzji zostały wykonane, co przyczyniło się do poprawy warunków pracy w warsztatach samochodowych. We wszystkich zakładach warunki pracy na stanowiskach są bezpieczne (nie ma przekroczeń NDS/NDN). W 3 zakładach potwierdziły to badania przeprowadzone w ramach nadzoru sanitarnego nad warunkami środowiska pracy przez PSSE Łomża, Oddział Laboratoryjny (1 zakład w 2011 r., 2 zakłady w 2012 r.). Jeden zakład został wytypowany do badań na rok 2013. W tym zakładzie pomiary zostały przeprowadzone na podstawie wydanej decyzji przez PPIS w Grajewie w 2011 r. Podczas kontroli w 3 zakładach naruszeń nie stwierdzono i nie były wydawane decyzje.

2. Występowanie chorób zawodowych

W 2012 roku na podstawie danych zawartych w orzeczeniach lekarskich, wydawanych przez jednostki służby zdrowia uprawnione do rozpoznawania chorób zawodowych oraz analizy ocen narażenia zawodowego pracowników Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Grajewie wydał 9 decyzji stwierdzających chorobę zawodową. Decyzji negatywnych o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej wydano 4.

Analiza zapadalności na choroby zawodowe na terenie województwa podlaskiego w latach 2009 – 2012.

Nr poz.	Jednostka chorobowa	2009	2010	2011	2012
7	Zewnątrzpoходne alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych	1	-	-	-
15	Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat	1	2	-	-
26	Choroby zakaźne i pasożytnicze albo ich następstwa	13	4	6	9

Wysoka zapadalność na choroby zakaźne i pasożytnicze, głównie boreliozę wśród rolników indywidualnych, jest związana z występowaniem terenów endemicznych siedlisk kleszcza pospolitego, będącego przenosicielem tego schorzenia.

DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE OŚWIATY ZDROWOTNEJ I PROMOCJI ZDROWIA W POWIECIE W ROKU 2012

Działania podejmowane w 2012 roku przez pracownika Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia w Grajewie wynikały z założeń Narodowego Programu Zdrowia, programów regionalnych, lokalnych oraz sytuacji epidemiologicznej. Do zadań należało inicjowanie, koordynowanie, realizacja działalności w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia.

Tematyka działalności oświatowo-zdrowotnej i w zakresie promocji zdrowia dotyczyła:

- profilaktyki chorób układu krążenia
- profilaktyki nowotworowej
- profilaktyki antytytoniowej
- profilaktyki antyalkoholowej
- profilaktyki narkomanii
- profilaktyki HIV/AIDS
- profilaktyki chorób zakaźnych wieku dziecięcego,
- profilaktyki próchnicy i chorób przyzębia
- racjonalnego odżywiania
- higieny osobistej i otoczenia
- propagowania szczepień ochronnych
- promowania zdrowego stylu życia

Programy prozdrowotne i akcje prozdrowotne skierowane były do :

- dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym
- rodziców i opiekunów
- młodzieży szkół gimnazjalnych
- nauczycieli, wychowawców i pedagogów szkolnych
- kobiet w wieku rozrodczym
- pacjentów w zakładach opieki zdrowotnej
- pracowników zakładów pracy, w tym zakładów produkujących i wprowadzających żywność do obrotu
- pracowników służby zdrowia

W roku 2012 realizowano programy o zasięgu krajowym inicjowane przez Główny Inspektorat Sanitarny dotyczące rozwiązywania następujących problemów zdrowotnych

1. Program „Trzymaj formę”

Program skierowany do młodzieży szkół gimnazjalnych oraz ich rodziców, którego głównym celem było poszerzenie wiedzy dotyczącej zdrowego żywienia, zbilansowanej diety, aktywności fizycznej, zachowań konsumenckich oraz kształtowanie umiejętności niezbędnych do utrzymania zdrowia i kondycji fizycznej.

2. Program Ograniczenia Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu

Program skierowany do uczniów szkół gimnazjalnych, placówek ochrony zdrowia ze szczególnym uwzględnieniem Por. „K” , lekarzy pierwszego kontaktu oraz placówek wypoczynku letniego (kolonie i obozy), ośrodków wypoczynkowych na terenie działalności Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Grajewie.

3. Realizacja działań w ramach programu przedszkolnej edukacji antytytoniowej „Czyste powietrze wokół nas”

Program skierowany do dzieci 6 letnich oraz ich rodziców i opiekunów.

4. Realizacja programu „Znajdź właściwe rozwiązanie”

Program skierowany do uczniów szkół gimnazjalnych oraz do uczniów klas V-VI szkół podstawowych oraz ich rodziców.

5. Realizacja programu „Nie pal przy mnie, proszę”

Program skierowany do uczniów szkół podstawowych oraz ich rodziców

6. Realizacja zadań wynikających z założeń „Krajowego Programu Zwalczania AIDS i zapobiegania zakażeniom HIV

Głównym celem działań profilaktycznych był wzrost wiedzy o HIV/AIDS oraz chorób przenoszonych drogą płciową. Działania kierowane były głównie do osób dorosłych, aktywnych seksualnie, żyjących w związku lub planujących związek oraz młodzieży szkół gimnazjalnych oraz ich rodziców.

7. Realizacja programu „Moje dziecko idzie do szkoły”

Program skierowany do dzieci 5-6 letnich w przedszkolach oraz oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych, ich rodziców oraz opiekunów.

8. . Realizacja projektu „Odświeżamy nasze miasta TOB3CIT (Tobacco Free Cities)”.

Głównym celem projektu jest wzmocnienie realizacji ustawy z dnia 9 listopada 1995r o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz.U. z 1996r, Nr 10, poz 55 z późn. zm). Grupą docelową objętą działaniami projektu są osoby dorosłe.

9. Profilaktyka uzależnień (alkoholizm, narkomania, nikotynizm)

Celem głównym programu było dostarczenie wiadomości na temat szkód zdrowotnych spowodowanych alkoholem oraz używaniem substancji psychotropowych. Profilaktyka uzależnień realizowana jest od wielu lat, w związku z nasilającym się problemem uzależnień wśród młodzieży szkolnej.

10. Realizacja działań w ramach „Letniej szkoły bezpieczeństwa” oraz „Zimowej szkoły bezpieczeństwa”

Działania kierowane były do młodzieży podczas wypoczynku letniego dzieci i młodzieży na koloniach, obozach jak również wśród uczestników Ośrodków Wypoczynkowych na terenie powiatu grajewskiego. W roku 2012 prowadzone działania podczas ferii zimowych w placówkach, które prowadziły półkolonie, świetlicach szkolnych, domach kultury dotyczyły spotkań, gier, zabaw , konkursów itp. Działania realizowano wspólnie z przedstawicielami Policji z Wydziału Prewencji w Grajewie oraz przedstawicielami KRUS-u.

AKCJE SPECJALNE:

1. Światowy Dzień Zdrowia
2. Dni Walki z Rakiem
3. Światowy Dzień Walki z AIDS
4. Rzuć Palenie Razem z Nami
5. Światowy Dzień bez Tytoniu

INNE PRZEDSIĘWZIĘCIA:

1. Szczepienia ochronne.
2. zapobieganie chorobom zakaźnym
3. Zapobieganie chorobom brudnych rąk
4. Profilaktyka układu krążenia (nauka pomiarów RR, wyliczanie BMI, nauka pomiarów glukozy we krwi itp.)